

**ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W KATOWICACH**

z dnia 28 listopada 2016 r.

w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego *Castor fiber* (L.)

Na podstawie art. 56 a ust.1, ust. 2 pkt 2 i ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015 r., poz. 1651, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Zezwala się na okres trzech lat na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego *Castor fiber* polegające na:

- 1) umyślnym płoszeniu lub niepokojeniu,
- 2) niszczeniu tam, żeremi i nor,
- 3) umyślnym zabijaniu łącznie do 72 osobników na rok,
- 4) przetrzymywaniu i posiadaniu zabitych okazów,
- 5) transporcie w granicach województwa śląskiego zabitych okazów,
- 6) zbywaniu, oferowaniu do sprzedaży, wymianie, darowiznie odstrzelonych okazów,
- 7) wywozie poza granicę odstrzelonych okazów.

2. Wykonanie czynności, o których mowa w ust. 1, pkt 1, 2, 3, dopuszczone jest w granicach gospodarstw rybackich wymienionych w załączniku, zlokalizowanych w powiatach: będzińskim, bielskim, częstochowskim, lublinieckim, rybnickim, znajdujących się w terenach obwodów łowieckich położonych na terenie Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w Bielsku-Białej, Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w Częstochowie oraz Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w Katowicach.

§ 2. 1. Do wykonania czynności, o których mowa w § 1 uprawnieni są:

- 1) członkowie Polskiego Związku Łowieckiego w zakresie umyślnego zabijania, płoszenia i niepokojenia bobrów,
- 2) zarządcy gospodarstw rybackich wymienionych w załączniku w zakresie płoszenia i niepokojenia bobrów oraz niszczenia tam, żeremi i nor zbudowanych przez bobra europejskiego na rowach, ciekach i groblach znajdujących się w zarządzie tych gospodarstw,
- 3) członkowie Polskiego Związku Łowieckiego legitymujący się upoważnieniami, o których mowa w § 3 ust. 3 w zakresie, określonym w § 1, ust. 1 pkt 4, 5, 6, 7.

2. Umyślne zabijanie bobrów dopuszczone jest w okresie od 1 października do 28 lutego.

3. Umyślne płoszenie i niepokojenie bobrów można prowadzić przez cały rok przy użyciu broni myśliwskiej bez załadunku śrutu oraz amatek hukowych.

4. Niszczenie tam, żeremi i nor bobrów dozwolone jest przez całą dobę, w terminie od 1 marca do 15 kwietnia oraz od 1 sierpnia do 30 listopada. W przypadku zniszczenia nor, przed wykonaniem czynności należy się upewnić, że wewnątrz nie znajdują się zwierzęta.

§ 3. 1. Podmiotami odpowiedzialnymi za wykonanie czynności dopuszczonych niniejszym zarządzeniem przez członków Polskiego Związku Łowieckiego są: Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Bielsku-Białej, Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Częstochowie oraz Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Katowicach.

2. Podmioty, o których mowa w ust. 1 upoważnią właściwe koła łowieckie do dokonania czynności, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 1 w granicach dzierżawionych obwodów łowieckich, wskazując, w oparciu o załącznik do niniejszego zarządzenia, liczbę bobrów dopuszczonych do odstrzału w poszczególnych obwodach łowieckich.

3. Koła łowieckie, o których mowa w ust. 2, upoważnią myśliwych, będących członkami danego koła łowieckiego do dokonania odstrzału bobrów w granicach dzierżawionego obwodu łowieckiego.

4. Osoby, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1, muszą zostać przeszkolone i posiadać wiedzę z zakresu ochrony gatunkowej bobra europejskiego i zasad postępowania przy ograniczaniu liczebności populacji bobrów.

§ 4. 1. W terminie do 15 stycznia każdego roku następującego po wejściu w życie niniejszego zarządzenia, właściwe Zarządy Okręgowe Polskiego Związku Łowieckiego obowiązane są do złożenia Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Katowicach sprawozdania z wykonanych czynności, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 3, 4, 6, 7.

2. W terminie do 15 stycznia każdego roku zarządcy gospodarstw rybackich wymienionych w załączniku obowiązani są do złożenia Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Katowicach sprawozdania z wykonania czynności, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 1 i 2.

3. Sprawozdanie, o którym mowa ust. 1 powinno zawierać: nazwę gospodarstwa stawowego, numer obwodu łowieckiego, możliwie najdokładniejsze lokalizacje miejsc eliminacji poszczególnych osobników oraz imienny wykaz upoważnień wydanych przez poszczególne koła łowieckie, zawierający następujące dane:

- imię, nazwisko i adres zamieszkania myśliwego,
- termin odstrzału,
- liczbę odstrzelonych osobników przed danego myśliwego,
- miejsce ewentualnego przetrzymywania martwych okazów,
- informację o ewentualnym fakcie zbycia, sprzedaży, wymiany lub darowizny okazu na rzecz innych podmiotów lub wywiezienia za granicę.

4. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 2 powinno zawierać następujące dane:

- termin płoszenia i niepokojenia oraz niszczenia tam, żeremi i nor,
- metody płoszenia i niepokojenia,
- możliwie najdokładniejszą lokalizację miejsc płoszenia i niepokojenia oraz usuniętych tam, żeremi i nor,
- ocenę skuteczności podjętych działań.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor Ochrony
Środowiska w Katowicach

mgr Bernard Błaszczyk

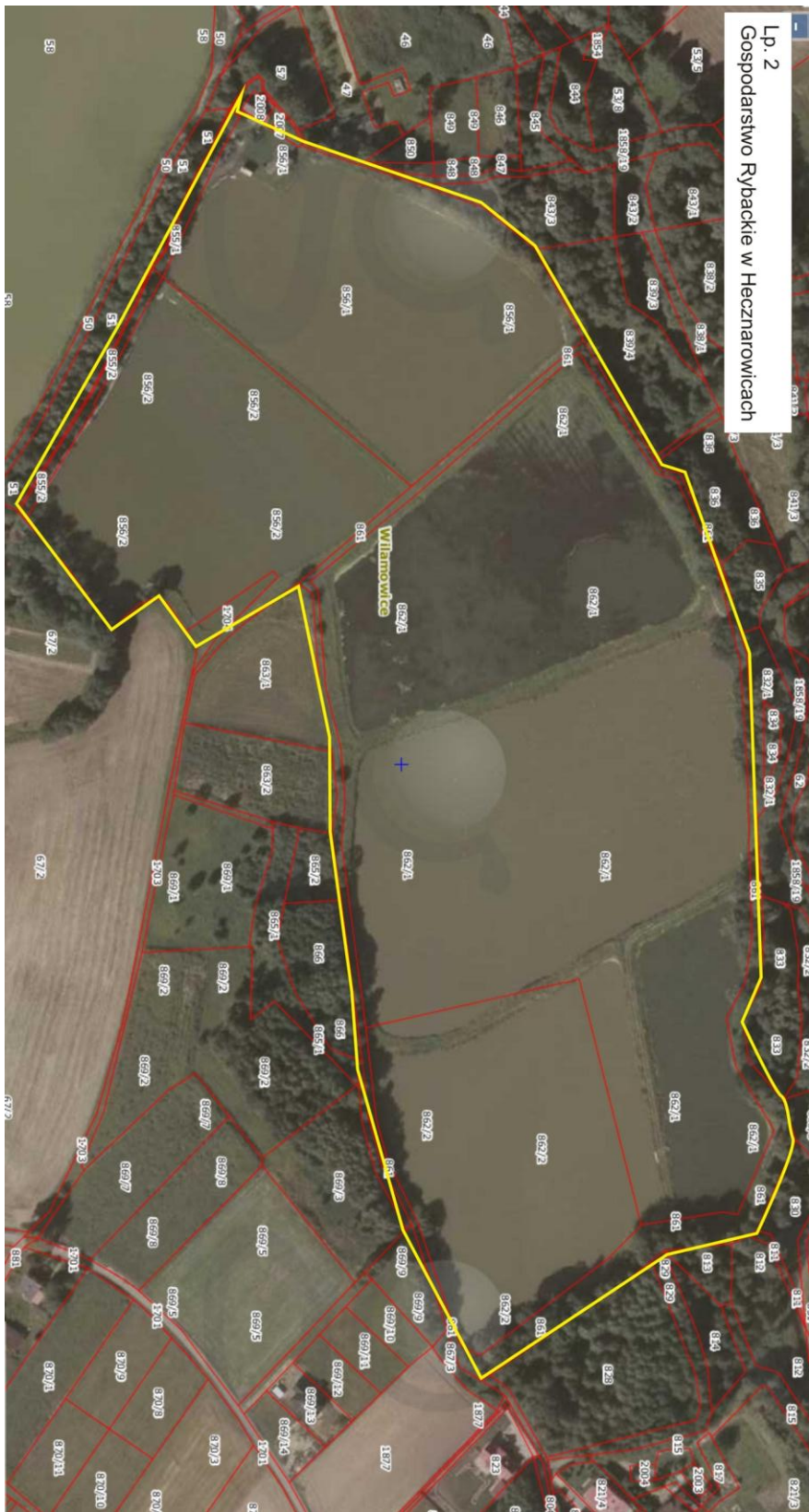
¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r., poz. 926, z 2015 r. poz. 1045 i 1936 oraz z 2016 r. poz. 422.

**Załącznik
do zarządzenia Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Katowicach
z dnia 28 listopada 2016 r.**

Lista obiektów stawowych, na terenie których dopuszcza się realizację czynności, o których mowa w § 1 zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 28 listopada 2016 r. wraz z limitem odstrzału osobników bobra europejskiego.

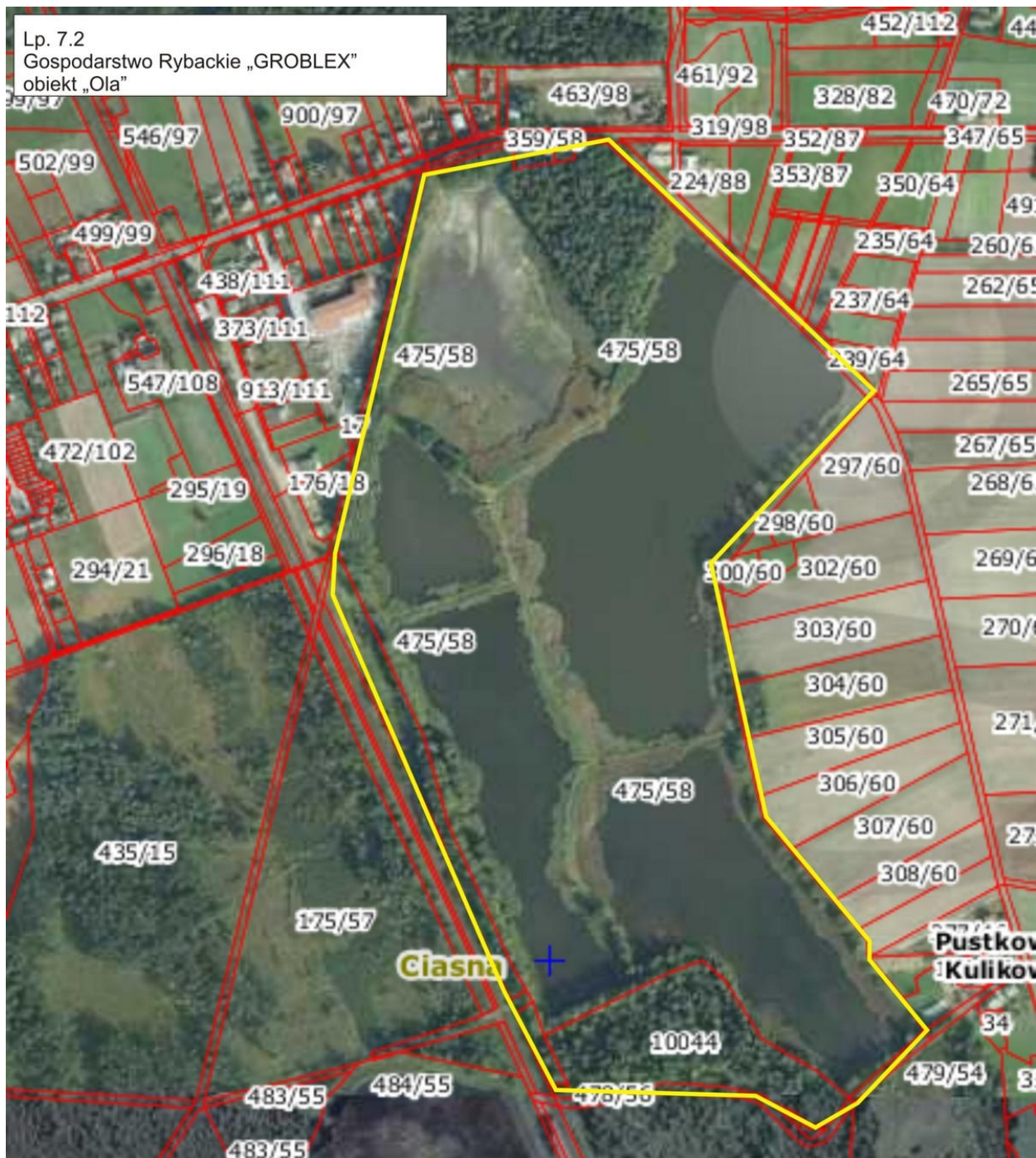
Lp.	Nazwa gospodarstwa rybackiego	Powiat	Gmina	Limit osobników na rok
1.	Gospodarstwo Rybackie w Siewierzu	będziński	Siewierz	4
2.	Gospodarstwo Rybackie w Heczmarowicach	bielski	Wilamowice	4
3.	Gospodarstwo rybackie Koniecpol	częstochoowski	Koniecpol	6
4.	Obiekt stawowy „Cieleźniki”	częstochoowski	Dąbrowa Zielona	4
5.	Gospodarstwo Rybackie Biała Wielka	częstochoowski	Lelów	4
6.	Gospodarstwo Rybackie „Posmyk – Zagłówek”	lubliniecki	Lubliniec	6
7.1	Gospodarstwo Rybackie Groblex Obiekt stawowy „Kolejowe”	lubliniecki	Ciasna	4
7.2	Gospodarstwo Rybackie Groblex Obiekt stawowy „Ola”	lubliniecki	Ciasna	4
7.3	Gospodarstwo Rybackie Groblex Obiekt stawowy „Branty”	lubliniecki	Ciasna	4
7.4	Gospodarstwo Rybackie Groblex Obiekt stawowy „Rogacze”	lubliniecki	Ciasna	4
7.5	Gospodarstwo Rybackie Groblex Obiekt stawowy „Bogdala”	lubliniecki	Ciasna	6
7.6	Gospodarstwo Rybackie Groblex Obiekt stawowy „Lisów”	lubliniecki	Herby	6
8.	Gospodarstwo Rybackie Kośmidry Wieś	lubliniecki	Pawonków	4
9.	Gospodarstwo Rybne w Lyskach	rybnicki	Lyski	4
10.	Stawy rybne w Rybniku Wielopolu	rybnicki	Rybnik	4
11.	Stawy rybne Rybnik Piaski	rybnicki	Rybnik	4
RAZEM				72

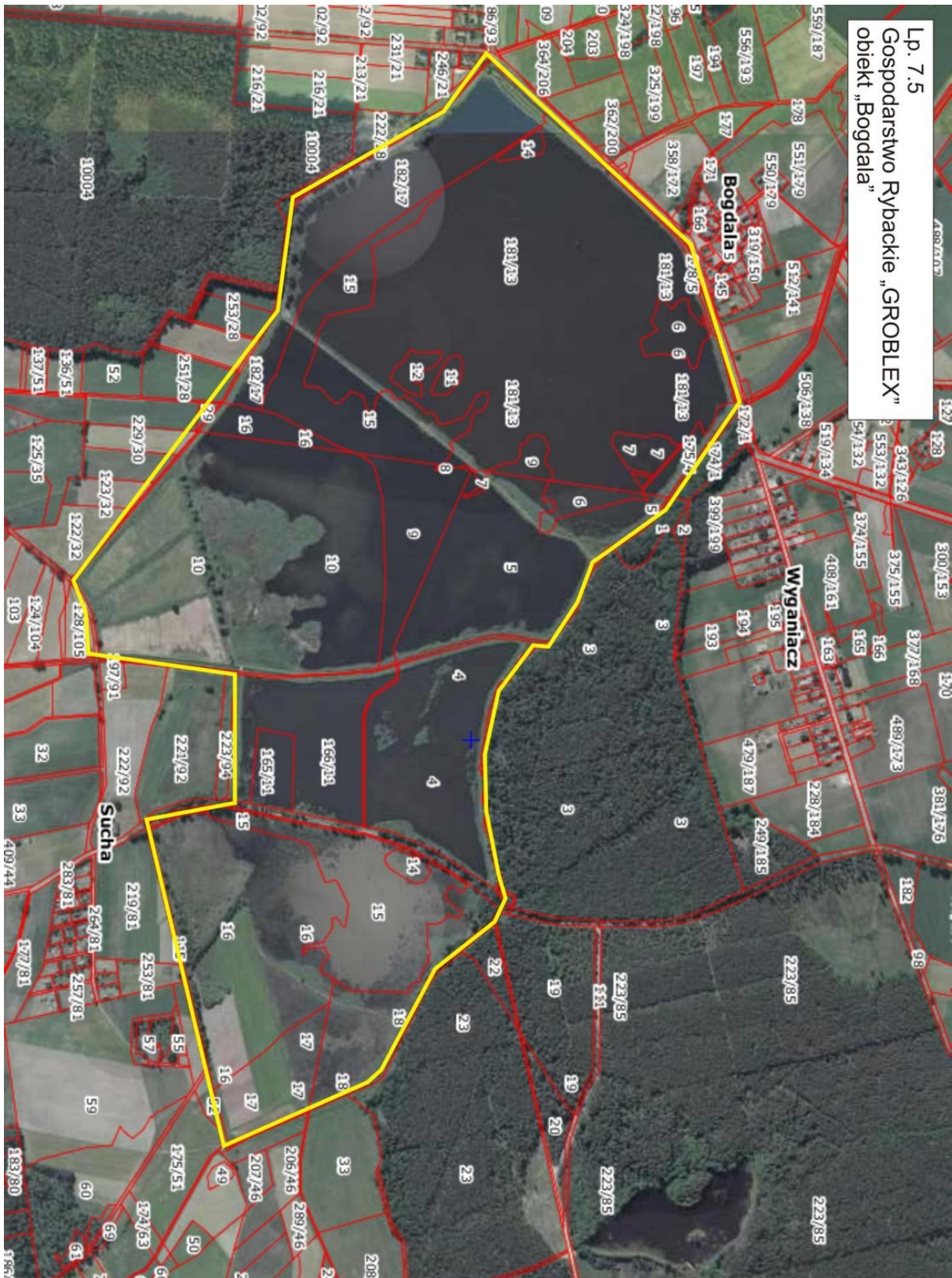

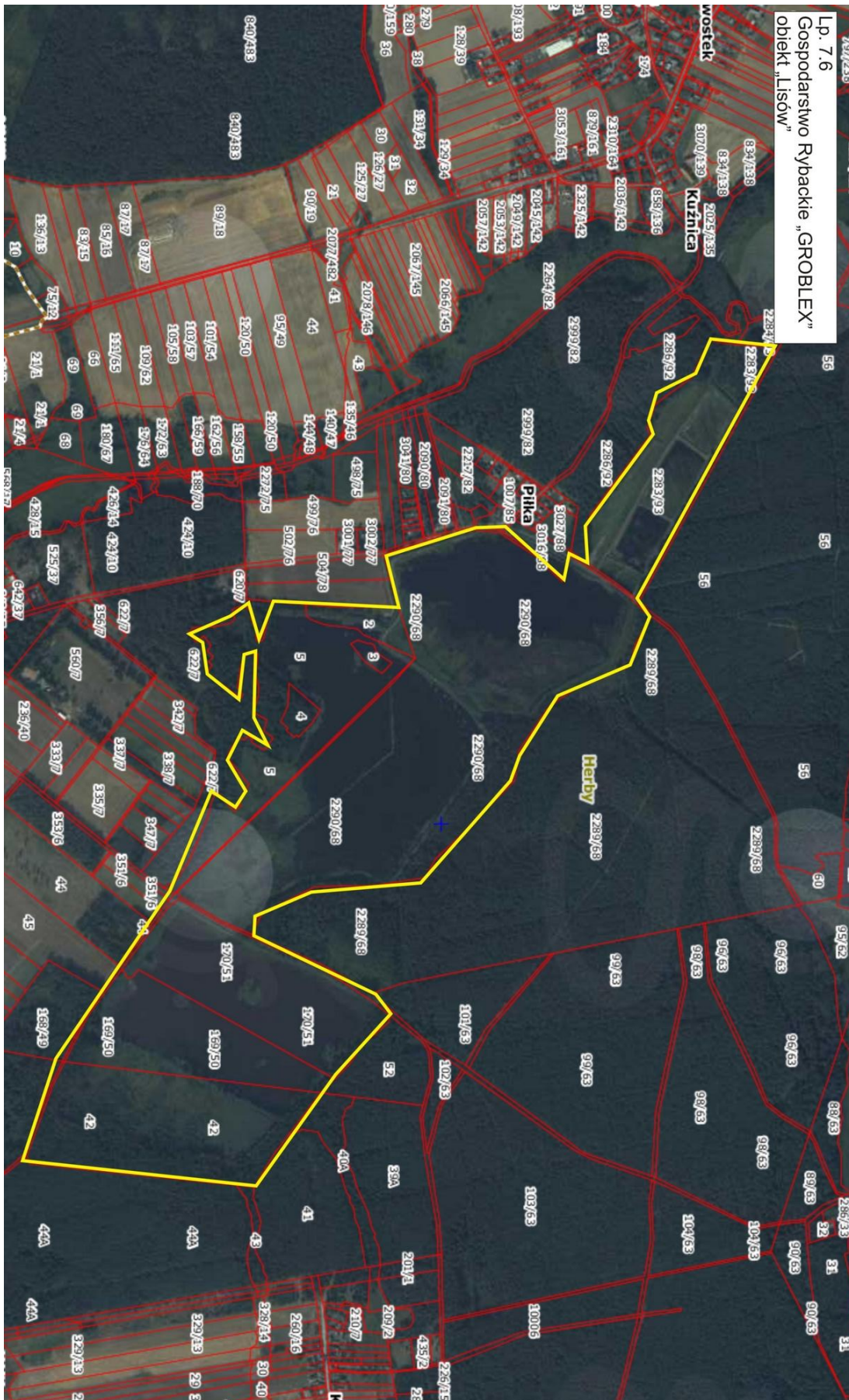
Lp. 7.2
Gospodarstwo Rybackie „GROBLEX”
obiekt „Ola”

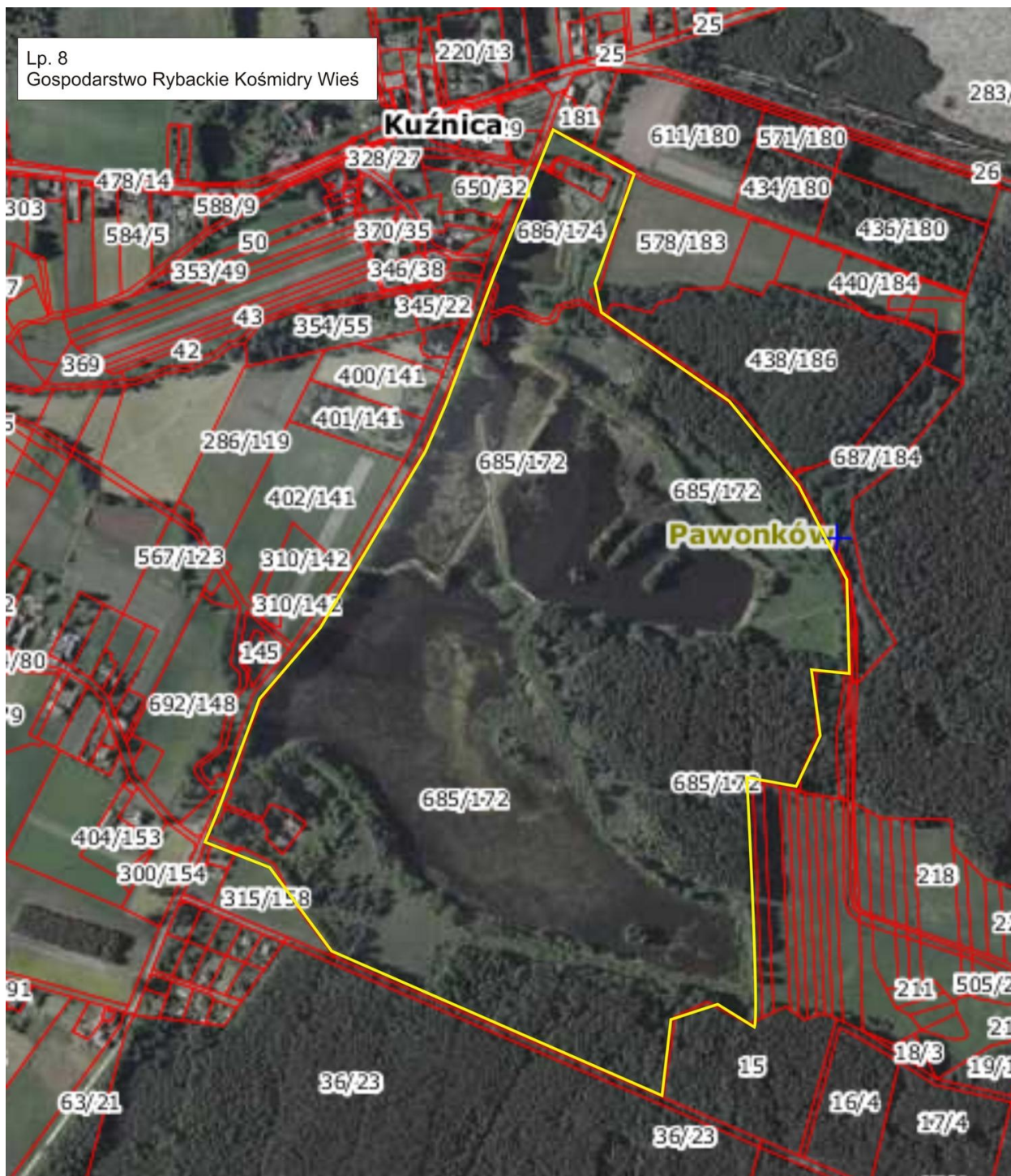
Lp. 7.4
Gospodarstwo Rybackie „GROBLEX”
obiekt „Rogacze”

Lp. 8
Gospodarstwo Rybackie Kośmidry Wieś

Lp. 11
Stawy rybne Rybnik Piaski

Uzasadnienie

do Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 28 listopada 2016 r. w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego *Castor fiber* (L.)

Przedmiotowe zarządzenie wydano na podstawie art. 56a ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm).

W oparciu o ten przepis regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na obszarze swojego działania na czas określony, nie dłuższy niż 5 lat, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, m.in. w stosunku do bobra europejskiego (*Castor fiber*), na czynności podlegające zakazom określonym w art. 52 ust. 1 ww. ustawy. Zarządzenie to może być wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli czynności, których dotyczy, nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji gatunków objętych zarządzeniem oraz leżą w interesie zdrowia lub bezpieczeństwa powszechnego lub w przypadku bobra – wynika to z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, inwentarza żywego, lasów, rybostanu, wody lub innego rodzaju mienia.

Populacja tego gatunku w województwie śląskim zgodnie z szacunkowymi danymi liczy około 600-900 osobników i zajmuje wszystkie możliwe siedliska, w tym także elementy infrastruktury związanej z gospodarką wodną i stawową. Według rozeznania Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach najbardziej konfliktowe sytuacje mają miejsce na terenach obiektów stawowych, wymienionych w załączniku do niniejszego zarządzenia, gdzie w ostatnich latach dochodziło do poważnych szkód w gospodarce rybackiej w wyniku działalności bobrów. Zwierzęta te kopiąc nory mogą doprowadzić do przerwania grobli, spuszczenia wody ze stawów, co powoduje znaczne straty w rybostanie, jak i zagrożenie bezpieczeństwa w wyniku podtopień na terenach przyległych. Ponadto bobry budują tamy i żeremia na rowach doprowadzających i odprowadzających wodę, powodując spiętrzenie wód i zalewanie gruntów, co również utrudnia prowadzenie gospodarki stawowej. W wyniku powstałych spiętrzeń dochodzi także do podtapiania budynków mieszkalnych, gospodarczych i innego rodzaju mienia. Ww. obiekty stawowe zostały wytypowane na podstawie danych dotyczących odszkodowań przyznanych właścicielom w trybie art. 126 ust. ustawy o ochronie przyrody w latach 2012-2016 na terenie województwa śląskiego oraz na podstawie indywidualnych zezwoleń na odstrzał osobników bobra europejskiego w celu ograniczenia znacznych szkód w gospodarstwach rybackich wydanych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach w latach 2014-2016 w trybie art. 56 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy.

Odstępstwa określone w niniejszym zarządzeniu dotyczą zatem wyłącznie terenów, gdzie obecność bobrów związana jest ze stratami w rybostanie w znacznych rozmiarach oraz z zagrożeniem podtopień terenów przyległych. Jednocześnie zapewniono możliwość bytowania bobrów na terenach gdzie ich działalność nie koliduje z infrastrukturą i nie skutkuje możliwością wystąpienia znaczących strat, a nawet może być korzystna z punktu widzenia możliwości retencjonowania wody oraz kształtowania i utrzymania siedlisk innych rzadkich gatunków. Takie podejście zostało wypracowane wspólnie przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Katowicach oraz przedstawicieli zarządów okręgowych Polskiego Związku Łowieckiego działających na terenie województwa śląskiego. Realizacja działań objętych zarządzeniem nie wpłynie negatywnie na populacje bobrów i innych gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000. Obiekty stawowe wymienione w załączniku do zarządzenia, oprócz gospodarstwa rybackiego w Koniecpolu, znajdują się poza granicami sieci obszarów Natura 2000. Stawy w Koniecpolu ujęte w zarządzeniu, w większości znajdują się w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy PLH260018, gdzie w ostatnich latach pracownicy Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach dwukrotnie dokonywali oględzin szkód wyrządzanych przez bobry w groblach stawowych na tym obiekcie.

Biorąc pod uwagę stan populacji gatunku w województwie śląskim oraz stopień zajęcia dostępnych siedlisk należy stwierdzić, że działania wynikające z zarządzenia nie wpłyną również negatywnie na spójność sieci obszarów Natura 2000.

Liczba osobników przeznaczona do odstrzału w obrębie jednego kompleksu stawów została ustalona na podstawie danych literaturowych dotyczących zasiedlenia bobrów na danym terenie oraz średniej wielkości rodziny. Jedna rodzina bobrów może zajmować kompleks do kilku stawów przylegających do siebie z jednym lub kilkoma ciekami połączonymi ze sobą (doprowadzalniki, odprowadzalniki). Typowa rodzina bobrów może liczyć maksymalnie dziesięć osobników, na terenach gdzie populacja bobrów jest zagęszczona. W Polsce średnia liczebność rodziny bobrowej wynosi około czterech osobników (Czech A., 2007, Bóbr europejski. Krajowy Plan Ochrony Gatunku). Podobną ocenę średniej wielkości rodziny bobrów wskazuje Metodyka inwentaryzacji i monitoringu populacji bobra europejskiego, przygotowana przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska (2014), zgodnie z którą należy założyć, że wynosi ona średnio 3,7 osobnika. W załączniku do zarządzenia określono zatem roczny limit odstrzału bobrów na danym obiekcie stawowym (jeden lub kilka stawów). Wynosi on 4 osobniki w większości gospodarstw rybackich lub 6 osobników w przypadku kilku dużych obiektów. Zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2014r. poz. 1348) bóbr europejski *Castor fiber* wskazany w pozycji numer 5 ww. załącznika – jest gatunkiem objętym ochroną częściową, w stosunku do którego, w myśl § 6 ust. 1 cytowanego rozporządzenia, obowiązują m.in. zakaz umyślnego zabijania, płoszenia i niepokojenia oraz zakaz niszczenia, usuwania lub uszkodzania żeremi i tam.

Przed wydaniem zarządzenia organ przeanalizował możliwość wprowadzenia rozwiązań alternatywnych. Ograniczenie zagrożenia przerwania grobli stawowych, a tym samym zagrożenia bezpieczeństwa i strat w gospodarce stawowej nie jest możliwe wyłącznie przez zasypywanie nor wykopanych przez bobry oraz niszczenie tam na rowach doprowadzających

i odprowadzających. W ciągu jednej nocy może dojść do przekopania nory, często z obu stron grobli, co może skutkować jej przerwaniem. Istnieją, co prawda metody zabezpieczania tego typu budowli polegające na pokryciu siatkami metalowymi w celu uniemożliwienia zwierzętom kopania w grobli. Mając jednak na względzie rozległość kompleksów stawowych, długość i stopień skomplikowania systemu grobli, wprowadzenie takiego rozwiązania z uwagi na ogromne koszty nie jest możliwe.

W ostatnich latach Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach podejmowała działania zmierzające do ograniczenia szkód poprzez wydawanie zezwoleń w trybie art. 56 ust. 2 ustawy z 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody, na odstępstwa od zakazów zabijania, umyślnego płoszenia i niepokojenia, niszczenia nor, tam i żeremi. W tym celu w latach 2013-2016 na podstawie złożonych wniosków wydano 56 zezwoleń. W przypadkach nieuzasadnionych Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach odmawiał wydania zezwolenia. Ponadto na zaproszenie gmin, powiatów oraz lokalnych grup działania (LGD), prowadzono także działania edukacyjne w zakresie możliwości prawnych i technicznych zabezpieczania gospodarstw przed szkodami wyrządzanymi przez bobry. Zakres terytorialny obowiązywania zarządzenia ustalono mając na względzie fakt, że utrzymanie obiektów stawowych we właściwym stanie technicznym wymaga praktycznie stałej ochrony przed zasiedleniem ich przez bobry. W wyniku wieloletnich obserwacji stwierdzono, że efekt taki można uzyskać wyłącznie poprzez odstrzał i płoszenie.

Na pozostałych obszarach występowania populacji bobra, gdzie problem polega na podtapianiu użytków rolnych lub innych gruntów w wyniku budowania tam, ograniczenie szkód osiąga się poprzez utrzymanie urządzeń melioracji szczegółowej i likwidacja zatorów w rzekach, co wiąże się z koniecznością wykonywania czynności zabronionych polegających przede wszystkim na systematycznym usuwaniu tam i żeremi. Czynności takie w województwie śląskim, na obszarach konfliktowych dopuszczone są na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 4 września 2015r. w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego *Castor fiber* (L.), zmienionego zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z 8 czerwca 2016r. o zmianie zarządzenia w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego *Castor fiber* (L.) dotyczące odstępstwa od zakazu niszczenia, usuwania lub uszkodzenia tam i nor bobra europejskiego na wybranych ciekach wodnych i obiektach stawowych.

Określone w załączniku do zarządzenia limity odstrzału nie przekraczają limitów określanych w latach 2014-2016 w zezwoleniach na zabijanie osobników bobra europejskiego. Prowadzony na ich podstawie odstrzał w ciągu ostatnich trzech lat nie wpłynął negatywnie na populację tego gatunku w województwie śląskim. Ponadto określając terminy, w których dozwolone jest umyślne zabijanie osobników bobra europejskiego uwzględniono biologię tego gatunku. Z realizacji działań został wyłączony okres rozrodu i wychowu młodych przypadający w terminie od 16 kwietnia do 31 lipca (od porodu do momentu, gdy młode mają już kilka tygodni) oraz terminy bezpośrednio go poprzedzające i po nim następujące. Niniejsze zarządzenie ukierunkowane jest na wykonanie działań związanych z eliminacją całych stanowisk w rejonie stawów rybnych, nie zaś pojedynczych osobników, w celu uniknięcia odbudowy lokalnych populacji i tym samym braku skuteczności odstrzału. Liczba osobników do odstrzału została ustalona mając na celu całkowite wyeliminowanie całych rodzin bobrowych, a tym samym zagrożenia w obrębie obiektu stawowego i możliwości wystąpienia ponownego zagrożenia zniszczenia urządzeń hydrotechnicznych.

Biorąc pod uwagę ww. warunki, realizacja działań dopuszczonych niniejszym zarządzeniem nie wpłynie negatywnie na stan ochrony bobra zarówno na terenie powiatów wymienionych w §1 jak i całego województwa śląskiego.

Podmiotami odpowiedzialnymi za wykonanie zarządzenia i czynności, o których mowa w § 1. pkt 2 są, zgodnie z porozumieniem z dnia 19 lipca 2016r. zawartym pomiędzy Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska a Przewodniczącym Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego w sprawie wprowadzenia do stosowania instrukcji określającej reguły postępowania przy ograniczaniu liczebności populacji bobra europejskiego *Castor fiber* na terenach obwodów łowieckich, zarządy okręgowe Polskiego Związku Łowieckiego, których tereny obwodów łowieckich znajdują się w granicach województwa śląskiego: Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Bielsku-Białej, Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Częstochowie oraz Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Katowicach. Odstrzału będą dokonywać uprawnieni myśliwi, zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącym użytkownikami broni palnej oraz z ustawą z 13 października 1995r. Prawo Łowieckie. W zakresie płoszenia i niepokojenia bobrów oraz niszczenia tam, żeremi i nor zbudowanych przez bobra europejskiego na rowach i ciekach znajdujących się w zarządzie gospodarstw rybackich, podmiotami uprawnionymi do wykonywania ww. czynności są również zarządcy gospodarstw wymienionych w załączniku. W zarządzeniu nie uwzględniono gospodarstw rybackich, które posiadają derogacje, na podstawie indywidualnych decyzji, na odstępstwa od zakazów wymienionych w art. 52 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.

W terminie do dnia 15 stycznia każdego roku obowiązywania zarządzenia, właściwe Zarządy Okręgowe PZŁ oraz zarządcy gospodarstw wymienionych w załączniku obowiązani są do złożenia pisemnej informacji z wykonaniu czynności.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych, do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach wpłynęły uwagi i wnioski z Klubu Przyrodników, Centrum Ochrony Mokradeł i Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, na które udzielono odpowiedzi. Niektóre z uwag, uzasadnione merytorycznie, zostały uwzględnione w treści projektu zarządzenia.

Projekt zarządzenia, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r. poz. 525 z późn. zm.), przekazano do uzgodnienia w dniu 26 października 2016 r. Wojewoda Śląski nie wniósł zastrzeżeń, co do treści przedmiotowego zarządzenia.

Z uwagi na interes państwa związany z ograniczeniem kosztów wynikających z poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, inwentarza żywego, lasów, rybostanu, wody lub innego rodzaju mienia spowodowanych działalnością bobrów, niniejsze zarządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.